

Geachte raads-en commissieleden,

Ouderenmishandeling krijgt niet bepaald veel aandacht in deze verkiezingstijd. Dat wil niet zeggen dat het niet bestaat! Over ouderenmishandeling heden hierbij gevoegd een zorgwekkend bericht over ouderenmishandeling door dokter/ geriater I. Gomez van het Spaarne Gasthuis. Gelezen en gehoord bovenstaande linken blijkt dat in het Spaarne Gasthuis inmiddels de nieuwe screeningsmethode is ingevoerd, die steeds meer ouderenmishandelingen aan het licht brengt. In de afgelopen maanden (sinds januari 2023) worden via de Poli/SEH zo'n duizend vraagformulieren ingediend, waarvan er zo'n 80% worden gescreend op ouderenmishandeling. Hieruit blijkt dat er 10% als ernstig en vervolg actie nodig uitkomen; aldus de Geriater Gomez. E.e.a. is te beluisteren in het radio-interview van 11 november 2023 (1e link) en te lezen (2e link). Zeer zorgwekkend wordt door de Geriater Gomez de ernst van het ouderenmishandeling aan de kaak gesteld.

Met vriendelijke groet,

Paul de Heer

Nieuwe screeningsmethode Spaarne Gasthuis brengt meer ouderenmishandeling aan het licht

Door **Ton de Groot**

11 november 2023

[Nieuwe screeningsmethode Spaarne Gasthuis brengt meer ouderenmishandeling aan het licht - Haarlem105](#)

Spaarne Gasthuis Locatie Zuid | Foto: Haarlem105 / Bas van der Schuit

Het Spaarne Gasthuis besteedt deze week extra aandacht aan een onderwerp dat volgens hen veel te weinig aandacht krijgt: ouderenmishandeling. Wat het precies inhoudt en hoe vaak het voorkomt, vertelt Irene Gomez, klinisch geriater bij het Spaarne Gasthuis in een uitzending van Haarlem Vandaag.

Uit onderzoek blijkt dat in Nederland meer dan 170.000 senioren slachtoffer zijn van ouderenmishandeling. Gomez denkt dat dit cijfer niet eens representatief is en dat het werkelijke aantal nog hoger is. Zij denkt dat dit een 'taboe probleem' is. "Het is iets dat we niet willen zien, niemand wil dit weten", zegt Gomez.

Als geriater is Gomez gespecialiseerd in de pathologie van oudere mensen. Ouderen hebben dikwijls meerdere problemen en die leiden vaak tot achteruitgang in het functioneren. "Wij kijken heel goed naar de kwaliteit van leven. Wat mensen kunnen, wat mensen vaak nog willen kunnen en dan gaan we kijken naar wat kunnen we verbeteren", legt zij uit.

Luister hieronder het hele gesprek met Irene Gomez terug. Tekst gaat door onder het fragment.

https://soundcloud.com/haarlem105/2023-11-09-irene-gomez-over-ouderenmishandeling?utm_source=Email&utm_campaign=social_sharing&utm_medium=widgetutm_content=https%3A%2F%2Fsoundcloud.com%2Fhaarlem105%2F2023-11-09-irene-gomez-over-ouderenmishandeling

Haarlem105 · Geriater Irene Gomez over ouderenmishandeling

“Mishandeling gebeurt als iemand in een afhankelijke positie zit”, legt Gomez uit. “Wat iedereen vooral kent is de lichamelijke mishandeling, het slaan. Maar er is natuurlijk veel meer en bij ouderen zien we dat niet zo goed.”

“Bij een oudere met een dementie of iemand die heel zwak is en niet goed voor zich zelf kan zorgen kan er sprake zijn van fysieke mishandeling. Soms ook emotionele mishandeling, dat er geschreeuwd wordt, dat er gekleineerd wordt”, vervolgt Gomez. “Maar ook financieel misbruik komt voor, dat iemand de pinpas pakt van een ouder persoon met dementie en dat diegene daarmee zijn eigen boodschappen betaalt. Of dat het persoonlijk budget niet goed gebruikt wordt, niet voor de oudere, maar voor iemand anders.”

Spaarne Gasthuis

In het ziekenhuis wordt nu actief op gelet door middel van een nieuwe screening-methode. “Als mensen naar de spoedeisende hulp komen of naar de poli geriatrie, dan gaan we vragen stellen”, vertelt Gomez. “Als er bijvoorbeeld iemand binnenkomt met een heupfractuur door een val, dan wordt gevraagd waarom hij of zij gevallen is en hoe.”

Ook is er aandacht voor de interactie tussen de patiënt en de mantelzorger. “Wat is het verhaal dat ik hoor en heb ik het gevoel dat het klopt”, licht Gomez toe. “Dat mishandeling soms heel subtiel kan zijn, legt de geriater uit aan de hand van een voorbeeld.

“Hij schaamde zich enorm en vond het ook heel erg, dus hij was eigenlijk heel dankbaar dat er iemand door ging vragen”

Irene Gomez, geriater Spaarne Gasthuis

“Toen een vrouw van in de tachtig na een val op de Spoedeisende Hulp binnen kwam, viel het de verpleegkundige op dat zij blauwe plekken had aan haar polsen. Deze mevrouw had dementie en werd verzorgd door haar man. Het echtpaar had geen kinderen en er was naast haar echtgenoot verder niemand om voor de vrouw te zorgen.”

Hulp

“De verpleegkundige ging in gesprek met de man en die vertelde dat hij bang was dat zijn vrouw ging dwalen als hij boodschappen moest doen. Hij zag geen andere oplossing dan zijn vrouw dan aan het bed vast te maken. Hij schaamde zich enorm en vond het ook heel erg, dus die was eigenlijk heel dankbaar dat er iemand door ging vragen want hij wilde hulp maar wist niet hoe en waar dat te vinden”, vertelt Gomez.

Er is gesproken met de huisarts en de thuiszorg en gekeken naar de mogelijkheden om de vrouw af en toe deel te laten nemen aan de dagbesteding. “Daardoor kon haar man op adem komen en rustig boodschappen doen. Het gaat nu veel beter met hen”, zegt Gomez.

Nieuwe screening methode

In samenwerking met een aantal partners heeft het Spaarne Gasthuis onderzoek gedaan naar wat de beste manier is om op een niet-belastende manier een screening instrument te vinden zodat vormen van mishandeling van ouderen (sneller) aan het licht komt. Een heel verschil met vroeger, constateert Gomez. “Vroeger moest je wel meer kennis hebben als dokter of als verpleegkundige maar dat moest je naar eigen inzicht toepassen.” De intake was sterk gericht op het medische en minder op het sociale aspect, voegt Gomez toe.

“Het moet niet voelen als verklikken want dit is echt om mensen te helpen. Het gaat om veiligheid”

Irene Gomez

Met een nieuwe signaleringmethode wordt een vraag toegevoegd aan de patiëntendossiers van 70+ers. Wanneer zij zich melden bij de SEH of de poli wordt hen gevraagd om dit in te vullen. Als daar aanleiding voor is, kan worden

doorgevraagd en krijgt de behandelaar direct een stappenplan met wat er gedaan moet worden. “Het moet niet voelen als verklikken, want dit is echt om mensen te helpen. Het gaat om veiligheid”, benadrukt Gomez.

“Het is niet zo dat je een hulpverlener moet zijn om dingen te melden. Je kan altijd anoniem overleggen met Veilig Thuis Kennemerland”

Irene Gomez

In het Spaarne Gasthuis zien ze in 2023 elke maand duizend mensen op de Spoedeisende Hulp en de Poli. Tachtig procent van hen wordt gescreend en in ongeveer tien gevallen wordt in een werkgroep besproken hoe zij geholpen kunnen worden. “We hebben het altijd gedaan maar nu kunnen we het veel beter registreren en doorhebben en meteen doorzetten”, stelt Gomez trots vast.

“Het is niet zo dat je een hulpverlener moet zijn om dingen te melden”, zegt Gomez. “Je kan altijd anoniem overleggen met Veilig Thuis Kennemerland.”

Bellen met Veilig Thuis Kennemerland of melding maken van (ouderen)mishandeling kan via 0800-2000

[Nieuwe screeningsmethode Spaarne Gasthuis brengt meer ouderenmishandeling aan het licht - Haarlem105](#)

Ouderenmishandeling eerder en beter signaleren

Jacco van Oostveen

Haarlem ■ Jaarlijks zijn 170.000 senioren in Nederland het slachtoffer van ouderenmishandeling. Het Spaarne Gasthuis in Haarlem en Hoofddorp past als eerste ziekenhuis een nieuwe screeningsmethode toe, waarmee huiselijk geweld tegen ouderen eerder en beter gesignaleerd kan worden.

De resultaten van de pilot op de afdelingen spoedeisende hulp en de poli geriatrie zijn zorgwekkend: het ziekenhuis constateerde maandelijks bij gemiddeld tien patiënten dat er sprake is van verwaarlozing, misbruik, fysieke of psychologische mishandeling. In twee gevallen resulteert dit in een melding bij Veilig Thuis.

„De uitkomst verrast ons niet”, zegt Nicoline van Os, aandachtsfunctionaris huiselijk geweld in het Spaarne Gasthuis. „Ouderenmishandeling is een maatschappelijk probleem, dat veel meer voorkomt dan men zich realiseert en in de taboesfeer hangt. Uit onderzoeken van Trimbos blijkt dat 1 op de 20 thuiswonende oudere wordt mishandeld, dus de tien gevallen die wij nu vinden zijn nog maar het topje van de ijsberg. De pilot heeft in ieder geval voor meer bewustwording gezorgd bij onze zorgcollega's. Daarom is besloten om de screeningsmethode in het gehele ziekenhuis door te voeren.”

In een zoektocht naar een geschikte methode om ouderenmishandeling eerder en beter te kun-

nen signaleren, werd het ziekenhuis vorig jaar benaderd voor een pilottraject van de Hogeschool Arnhem Nijmegen. De focus van de pilot lag op het ontwikkelen van de screeningsvraag: zorgmedewerkers wordt gevraagd om met andere ogen naar de patiënt te kijken. In feite komt erop neer dat aan de meldcode huiselijk geweld, een stappenplan dat elke zorgprofessional bij vermoedens van mishandeling dient te volgen, een 'stap nul' is toegevoegd.

De tien gevallen dat wij nu per maand vinden zijn het topje van de ijsberg

„Voorheen handelde een arts die vermoedde dat er iets mis was naar eigen inzichten, er werd geen protocol gevolgd”, zegt klinisch geriater Irene Gomez. „Wat we nu hebben gedaan is de screening verder uitwerken en integreren in het elektronisch patiëntendossier. Is het antwoord bij de signaleringsvraag 'ja' of 'twijfel', dan volgen de verdiepvragen. Hoe komt het dat die heup gebroken is? Is er sprake van verwaarlozing of is er meer aan de

hand? Kloppen de antwoorden van de patiënt of verzorger bij het verhaal? Deze nieuwe methode zorgt voor bewustwording bij onze medewerkers.”

Overmacht

Gomez geeft aan dat bij een 'ja' of een twijfel de situatie van de patiënt multidisciplinair wordt besproken. „Zo is onder andere een arts, een verpleegkundige, de aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en een medewerker van Veilig Thuis betrokken. We bespreken de screening: is er hulp, is die voldoende of is er meer nodig om de veiligheid te herstellen.”

„Vaak is er sprake van overmacht. Zo kan een overbelaste mantelzorgger zich bijvoorbeeld gedwongen voelen om zijn demente ouder op te sluiten om te gaan werken. Dit is dan niet opzettelijk bedoeld. Mensen willen graag hulp, maar kunnen die niet vinden of krijgen. Uit wanhoop, en overmacht zie je dat er onbedoeld leed wordt veroorzaakt.”

Doordat bij twijfel nu vaker wordt doorgevraagd, levert dat ook veel meer vermoedens op van ouderenmishandeling. In de meeste gevallen is er sprake van overmacht en kunnen de huisarts en thuiszorg extra hulp organiseren. In twee op de tien gevallen wordt melding gedaan bij Veilig Thuis.

De geriater hoopt dat de nieuwe screeningsmethode ook in andere ziekenhuizen zal worden ingevoerd.

→ Voorop 14-15: Een tik van de overbelaste mantelzorgger